

Dwaze liefde, daarover gaat het in deze gedachtenisviering van het Laatste Avondmaal. Dit is het uur waarin Jezus de zijnen in de wereld een bewijs van zijn liefde gaf. Een bewijs van zijn liefde tot uiterste toe, zegt Johannes. Liefde tot aan de voleinding, zegt een andere vertaling. Dat schept hoge verwachtingen bij ons. Hoe ziet zo'n liefde tot het einde er uit?

In zijn gesprek met Nicodemus had Jezus eerder al getuigd dat God de wereld zozeer heeft liefgehad dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven. De liefde van God is dus allereerst een persoon. De eeuwige liefde is mens geworden in Jezus Christus. In zijn eerste brief schrijft Johannes: "De liefde die God is, heeft zich onder ons geopenbaard doordat Hij zijn enige Zoon in de wereld gezonden heeft, om ons het leven te brengen. Hierin bestaat de liefde: niet wij hebben God liefgehad, maar Hij heeft ons liefgehad en Hij heeft zijn Zoon gezonden om door het offer van zijn leven onze zonden uit te wissen."

De liefde tot het uiterste toe is die welke het eigen leven wil geven voor de ander. Het is de liefde die zichzelf niet zoekt, maar bereid is tot zelfgave ten koste van zichzelf. Maar hoe en waar openbaart zich die liefde? "*Het gebeurde tijdens de maaltijd*", volgens de evangelist Johannes. Wat er op tafel stond horen we nu niet. Dat komt straks. Wat nu speelt is dat Jezus nog vóór de maaltijd van tafel opstond, zijn bovenkleden aflegde en zich met een linnen doek omgordde. De beschrijving suggereert dat het hier om een plechtig moment gaat. Maar dan knielt Jezus neer om de voeten van zijn leerlingen te gaan wassen.

Een groter contrast kun je niet bedenken. "*In het bewustzijn dat de Vader Hem alles in handen had gegeven en dat Hij van God was uitgegaan en naar God terugkeerde*" begon Jezus het werk te doen van een huisslaaf. Het was een uiting van gastvrijheid om de voeten van reizigers bij aankomst te wassen. Dat het hier echter om meer gaat dan het afwassen van straatvuil blijkt uit Jezus' reactie op de weigering van Petrus om zich door Jezus de voeten te laten wassen. "*Als gij u niet door Mij laat wassen kunt gij mijn deelgenoot niet zijn.*"

Deze wassing bewerkt dus gemeenschap met Jezus. Het vuil van de voeten is daarom een verwijzing naar, en een symbool van, de zondigheid die aan iedere mens kleeft. Door onze gebondenheid aan het aardse lopen we morele vervuiling op. Allerlei vormen van kwaad, onreinheid en contaminatie kleven aan ons die het gevolg zijn van de oerneiging van de mens om zelf God te willen zijn. Zelfs Petrus is daar niet vrij van aangezien hij het ook hier weer beter meent te weten dan God: "*Nooit in der eeuwigheid zult Gij mij de voeten wassen.*"

Om levensgemeenschap met Jezus te krijgen is het noodzakelijk om eerst te erkennen dat er kwaad aan onze voeten kleeft. En ook dat wij ons daar zelf niet van kunnen bevrijden. Jezus is in de wereld gekomen, gezonden door de Vader, om de zonden van de wereld op zich te nemen. In zijn oneindige liefde gaat God zover dat Hij zelfs de gevolgen van onze eigen opstandigheid tegen Hem van de mensheid wil afwassen. Daartoe verlaagt Hij zich letterlijk in de menswording van zijn Zoon. Die nederigheid van God is onze verheffing.

“Begrijpen jullie wat ik je gedaan heb?” vraagt Jezus aan zijn leerlingen. Hoe kunnen wij dit begrijpen? Het is dwaze liefde! Toch wil Jezus dat we zijn voorbeeld volgen. Hij zegt het met evenzoveel woorden: *“Als Ik, de Heer en Leraar, uw voeten heb gewassen dan behoort ook gij elkaar de voeten te wassen. Ik heb u een voorbeeld gegeven opdat gij zoudt doen zoals Ik u gedaan heb.”*

Hoe kunnen wij elkaar de voeten wassen zoals Jezus dit heeft bedoeld? Dezer dagen hebben wij er in de media een voorbeeld van gekregen. Vanmorgen werd een Franse politieagent met de hoogste eer begraven, omdat hij bij een gijzeling in een supermarkt zich vrijwillig als plaatsvervanger voor een gewonde gijzelaar had aangeboden. Hij deed dit als mens op grond van zijn katholieke geloof en als politieagent uit dienstbaarheid aan volk en vaderland. Hij heeft deze daad met de dood moeten bekopen. Hij zou gaan trouwen met zijn grote liefde, maar koos voor een liefde die groter is. Dwaasheid?

Doen wat Jezus gedaan heeft: bereid zijn om lief te hebben tot het uiterste toe, dat is wat de Heer vandaag ook van ons vraagt. Het voorbeeld van Jezus volgen kan echter niet anders zijn dan dat wij ons weten te buigen voor de ander. Dat wij buigen tot op het niveau waar voeten de aarde raken. En dat wij bereid zijn die voeten schoon te wassen. Ook de voeten van de verrader die ons hebben geschopt. In de wetenschap dat wij niet beter zijn dan die ander, omdat ook wij behept zijn met fouten en schuld. Vergeef ons, zoals ook wij onze schuldenaren vergeven, laat Jezus ons in het Onze Vader zeggen. Daarom ook laat Sint Benedictus zijn monniken meermalen per dag dit gebed gezamenlijk hardop bidden: *“omwille van de doornen van tweedracht die telkens weer de kop opsteken...zo zullen de monniken zich zuiveren van een dergelijk kwaad”* (RB 13,12-13). Zo wassen wij elkaar de voeten.

Jezus heeft in zijn lijden en sterven onze plaats willen innemen tegenover God. Wij, die ten dode gedoemd waren door onze eigen schuld, worden door Jezus' vrijwillige zelfgave aan het kruis voor eeuwig verlost. Van die zelfgave heeft Hij ons de tekenen van zijn Lichaam en Bloed nagelaten in de Eucharistie. Aanstonds zullen wij deze altaartafel dekken en de bekende woorden van Jezus zelf, hopelijk nieuw, horen: *“Dit is mijn lichaam voor u; deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed.”* Door de communie aan Brood en Beker worden wij deelgenoten van Jezus. Maar ook hier kunnen wij slechts deelnemen op voorwaarde dat wij ons door Jezus laten vergeven. Hij voltrekt zijn liefde tot het uiterste aan ons, niet omwille van onze verdiensten, maar louter uit goddelijke goedheid en barmhartigheid. Uit liefde. Dwaze liefde, die liefde van Christus! Van die liefde zingen we straks bij de voetwassing: *Ubi caritas est vera, Deus ibi est:* waar oprechte liefde is, daar is God. Amen.